

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขต ตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และให้ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการศึกษาสามารถสรุปและอภิปรายผล ได้ดังนี้

สรุปผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สถานภาพของชุมชน

1. ตำบลฝายหลวง

ตำบลฝายหลวงมีเชื้อสายมาจากอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งอยู่หมู่บ้านในปัจจุบัน โดยการนำของเจ้าฟ้าฮ่ามราชกุมาร ที่อยู่ปัจจุบันมองเห็นสภาพอันอุดมสมบูรณ์ จึงตั้งหลักแหล่งอันอยู่ที่นี่ ต่อมาทางราชการได้มาสร้างฝายนี้ าล้นขนาดใหญ่เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร ชาวบ้านจึงเรียกฝายนี้ว่า“ฝายหลวง” จึงเป็นที่มาของ “ตำบลฝายหลวง”

ประชาชนตำบลฝายหลวง มีภาษาและวัฒนธรรมแบบล้านนา ซึ่งได้สืบทอดมาสู่คนในชุมชนในปัจจุบันนี้ ทำให้คนในชุมชนฝายหลวงมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกับคนในอำเภอลับแลที่มีความแตกต่างจากอำเภออื่นๆในจังหวัดอุตรดิตถ์

2. ศักยภาพทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว

ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว ตำบลฝายหลวง มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในลักษณะของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดต่อกันมายาวนานจากบรรพบุรุษจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน แม้จะดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมจากภายนอกที่ล้นหลามอย่างรุนแรง การฟื้นฟูดำรงรักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ไว้และนำออกมาเผยแพร่สู่คนจากภายนอกในรูปแบบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว จะมีผลต่อการสืบสานไว้ให้ยาวนานที่สุดได้วิธี

1. ศักยภาพทางด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทางวัดของตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้แก่ฝายหลวง อนุสาวรีย์เจ้าฟ้าฮ่ามกุมาร ประตුවิหารวัดคอนสตัน วัดเจดีย์ศรีวิหาร หอพระไตรกลางน้ำ าศพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นวัดม่อนอาร์กซ์ แลพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นวัดท้องถิ่นลับแล
2. วัฒนธรรมทางด้านจิตใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์เพื่อให้เกิดปัญญาและจิตใจที่งดงาม ได้แก่ ประเพณีแห่น้ำขึ้น โสง ไล่บาตรผิงหนาว ประเพณีค้ำงูยา ประเพณีไล่บาตรผิงหนาว และประเพณีบวชต้นไม้
3. วัฒนธรรมทางด้านอื่น ๆ ผลิตภัณฑ์ชุมชน การทำไม้กวาด อาหารพื้นบ้าน ข้าวแคบ คนตรีพื้นบ้าน อ้อชาสัยไมตรีของคนในชุมชน และมีสวนผลไม้
4. วัฒนธรรมทางด้านจิตใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ผีให้คุณ และผีให้โทษ

จากความหลากหลายของภูมิปัญญาของตำบลฝายหลวง ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมดังกล่าวแล้วชุมชนจึงมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาสำหรับนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 29 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5 และเป็นเพศชายจำนวน 11 คนคน คิดเป็นร้อยละ 27.5 อยู่ในช่วงอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 31- 40 ปีคิดเป็นร้อยละ 5.0 และอยู่ในช่วงอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 28 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 70 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 25 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 37 คนคิดเป็นจำนวนร้อยละ 92.5 รองลงมาประกอบอาชีพข้าราชการจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 1 คนคิดเป็นจำนวนร้อยละ 2.5 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงามีรายได้ 10,001- 20,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และมีรายได้ตั้งแต่ 30001- 40,000 บาทจำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 29 และอาศัยอยู่ต่างจังหวัดจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5

ผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบแผนการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่าวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมส่วนใหญ่เดินทางมาทัศนศึกษา จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาเดินทางเพื่อเที่ยวและพักผ่อน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 35 เดินทางมาติดต่อธุระและเดินทางมาปฏิบัติราชการจำนวน 1 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.5 เท่ากัน ความถี่ในการเดินทางเข้ามาในตำบลฝายหลวงเข้ามา 1-2 ครั้ง คิดจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 เดินทาง 3-4 ครั้ง และ 5-6 ครั้งจำนวน 7 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 17.5 เท่ากัน

ผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับข้อมูลจำเป็นต่อนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ไม่ทราบว่าตำบลฝายหลวงจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และทราบว่าจะมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 30 นักท่องเที่ยวมีความต้องการโครงสร้างด้านพื้นฐานที่จำเป็นต่อนักท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือห้องน้ำ ห้องสุขามีเฉลี่ย 2.60 รองลงมาคือ การให้บริการ เครื่องดื่ม, ร้านอาหารพื้นเมืองและเส้นทางคมนาคมทางเดิน สภาพทางเข้ามีค่าเฉลี่ย 2.58 จำนวนเท่ากัน ความต้องการด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในตำบลฝายหลวง ในอันดับแรกนักท่องเที่ยวต้องการด้านการประกอบอาหารพื้นเมืองและด้านการจักสานเฉลี่ย 2.60 รองลงมาในด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของชุมชนเฉลี่ย 2.58 ในด้านการเข้าชมโบราณสถาน การชมงานประเพณีประจำหมู่บ้านและมรดก เฉลี่ย 2.55 การเข้าชมวิถีชีวิตชุมชนในเขตตำบลฝายหลวงและความรอบรู้ในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉลี่ย 2.53 ในด้านผู้นำสามารถพูดภาษาอังกฤษกลางเฉลี่ย 2.45 การซื้อสินค้าที่ระลึกที่ผลิตในชุมชนเฉลี่ย 2.38 ผู้นำสามารถพูดภาษาต่างประเทศได้เฉลี่ย 2.20 แลซาร์พักค้างคืนกับชุมชน (Home stay) เฉลี่ย 2.00 นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านสุขภาพอนามัยเฉลี่ย 2.68 รองลงมาคือนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเฉลี่ย 2.63 และในด้านความปลอดภัยในการเยี่ยมชมและใช้สถานที่เฉลี่ย 2.45 นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านการตลาดเป็นอันดับแรกคือภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเฉลี่ย 2.73 และการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเฉลี่ย 2.65

3. กลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแนวทางการพัฒนาตำบลฝายหลวง

การรวมกลุ่มแบบภาคี (Alliances) การรวมกลุ่มแบบภาคีจะเป็นการร่วมมือกับองค์กรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในตำบลฝายหลวง เพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น และได้ผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น มีการแลกเปลี่ยนและยอมรับแผนการทำงานระหว่างหน่วยงานและองค์กร มีการร่วมมือกันในการจัดทำโปรแกรม หรือ การท่องเที่ยวทาง

วัฒนธรรม และ หน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ให้ความสนใจการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม ให้มีความรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาท่องเที่ยว

การตลาดแบบวิธีเข้าถึงลูกค้าเป็นรายบุคคลโดยตรง (Individualized Marketing) เพื่อเป็นการสร้างการพยายามมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า รักษาความเป็นลูกค้าไว้ตลอดไปด้วยการสร้างสัมพันธ์ภาพที่แนบแน่นต่อเนื่อง

อภิปรายผล

สถานภาพของชุมชน เนื่องจากประชาชนสืบเชื้อสายมาจากอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ประชาชนตำบลฝายหลวง จึงมีภาษาและวัฒนธรรมแบบล้านนา ซึ่งได้สืบทอดและมีการอนุรักษ์มาสู่คนในชุมชนในปัจจุบันนี้ ซึ่งทำให้คนในชุมชนฝายหลวงมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เช่นเดียวกับคนในอำเภอลับแลที่มีความแตกต่างจากอำเภออื่นๆ ในจังหวัดอุตรดิตถ์

ศักยภาพทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ตำบลฝายหลวง มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งที่เป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในลักษณะของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมายาวนานจากบรรพบุรุษจนถึงคนรุ่นปัจจุบันหลากหลาย ถึงว่าแม้จะมีการดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมจากภายนอกที่หลั่งไหลมาอย่างรุนแรงก็ตาม แต่ยังคงมีการฟื้นฟูดำรงรักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ให้คงไว้ และนำออกมาเผยแพร่สู่คนจากภายนอกในรูปแบบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ศักยภาพด้านสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางในพื้นที่ตำบลฝายหลวง มีดังนี้คือ

ศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัตถุ ได้แก่ ฝายหลวง ซึ่งจัดว่าเป็นฝายประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์เจ้าฟ้าอำมกุมาร ถือเป็นอนุสรณ์สถานประจำท้องถิ่น ประตุนิหารวัดดอนสัก วัดเจดีย์ศรีวิหาร หอพระไตรกลางน้ำ พิพิธภัณฑสถานวัดม่อนอาร์ักษ์ และพิพิธภัณฑสถานวัดทองลับแล

วัฒนธรรมทางด้านจิตใจ ซึ่งจะเป็นเรื่องของกิจกรรมประเพณีที่คนในชุมชนให้ความร่วมมือร่วมใจกันทำ ที่ว่าถือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์เพื่อให้เกิดปัญญาและจิตใจที่งดงาม ได้แก่

ประเพณีแห่น้ำขึ้นโฮงมีขึ้นในวันขึ้น 13 ค่ำเดือน 6 โดยคนในชุมชนจะหาบน้ำจากบ้านของตนไปทำพิธีบวงสรวงสร่งน้ำ เจ้าฟ้าอำมกุมารและเจ้าพญาแก้วกุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นอารักษ์บ้านอารักษ์เมือง

ประเพณีใส่บาตรผิงหนาวมีขึ้นในวันที่ 15 ค่ำเดือน 2 เป็นการทำบุญใส่บาตรเพื่ออุทิศส่วนบุญกุศลให้กับญาติผู้ล่วงลับถือว่าเป็นบุญदान (ถวาย) ข้าวใหม่

ประเพณีค้างบงยา จะมีในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 10 ต้นค้างบงยา (ต้นบงยา) จะทำคล้าย ๆ รูปฉัตรเรียงลดหลั่นลงมาประมาณ 5-7 ชั้นด้านบนสุดจะนิยมนำใบลานมาสานให้เป็นรูปหงส์ เพื่อให้

คาบธนบัตรที่มีค่ามากที่สุดในด้านข้าง ซึ่งหลังจากทำพิธีกรรมทางศาสนาเสร็จแล้วจะมีการแยกด้านข้างบุญออกตามจำนวนวัดในตำบล

ประเพณีตานสลากสะลอม จะมีในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 10 (จัดพร้อมกับประเพณีางบุญ) จะเป็นงานบุญที่ทำถวายเพื่อญาติพี่น้องผู้ล่วงลับและเพื่อสะสมบุญไว้ในภพหน้า ชาวบ้านจะจับตอกจากไม้ไผ่เป็นเส้นบาง ๆ เพื่อสานเป็น สะลอม (ชะลอม) สำหรับใส่ข้าวของถวาย เช่น ขนมที่ใช้ในงานตานสลากสะลอมนี้ที่จะขาดไม่ได้คือ “ขนมปลีมญาติ” ซึ่งหมายถึงขนมที่มีไว้เพื่อสืบสายตระกูลของคนในชุมชน โดยนำสะลอมมาเท่ากับจำนวนวัดในตำบล

ประเพณีบวชต้นไม้ เนื่องจากธรรมชาติป่าไม้ทำให้มีน้ำกินน้ำใช้พอเพียง มีอาหารป่า เช่น หน่อไม้ ผักหวานที่มีให้เก็บกินอย่างอุดมสมบูรณ์ โดยใช้พิธีบวชต้นไม้ป่าซึ่งประยุกต์มากจากการบวชคนแล้วนำมาใช้กับการบวชต้นไม้ ซึ่งคำว่า "บวช" แปลว่า เว้นห้ามชนคน เพื่อให้คนที่บวชเว้นการทำชั่ว การทำบาปทั้งปวง บวชป่าเพื่อให้คนเว้นการตัดไม้ทำลายป่าซึ่งเป็นกุศโลบายของผู้สูงอายุในชุมชนให้งดเว้นการตัดไม้ทำลายป่า

วัฒนธรรมทางด้านจิตใจอีกประการหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ผีให้คุณ คือผีที่อำนวยความสะดวก ปกป้องคุ้มครอง ดูแลรักษา คนในชุมชนตลอดจนอาคารบ้านเรือน วัดวาอารามหรือสถานที่ต่าง ๆ และผีให้โทษ คือผีหรือวิญญาณที่เร่าร้อนไม่มีผู้ให้การดูแลหรือเลี้ยงส่ง ซึ่งจะคอยทำร้ายหรือหลอกลอนชาวบ้านในชุมชนให้ได้รับความเจ็บไข้ ไม่สบายหรือทำมาค้าขายกิจการงานต่าง ๆ ไม่เจริญ

วัฒนธรรมทางด้านอื่น ๆ การทำผลิตภัณฑ์ชุมชนที่จะดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ J. E. Mbaiwa and Lolly K. Sakuze. (2010. On-line) พบว่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสิ่งที่จะสร้างขึ้นนั้นสามารถทำได้เป็นหลายชนิด เช่น เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของคนในหมู่บ้าน การศึกษากรณีหมู่บ้านต่าง ๆ แสดงว่าการท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมสามารถเป็นเครื่องมือที่ค้นพบความหลากหลายของการดำรงชีวิตเกี่ยวกับชนบทในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวและเป็นที่ต้องการสุดท้ายของกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาในเขตตำบลฝายหลวงมีการทำไม้กวาด อาหารพื้นบ้าน ข้าวแคบ นอกจากนี้มีเรื่องดนตรีพื้นบ้าน ความมีอัธยาศัยไมตรีของคนในชุมชน และมีสวนผลไม้ เป็นต้น

จากความหลากหลายของภูมิปัญญาของตำบลฝายหลวง ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมดังกล่าวแล้ว ชุมชนจึงมีการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับการพักผ่อนและการศึกษาสำหรับนักท่องเที่ยวจวบปัจจุบันและให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งจากศึกษา

และวิเคราะห์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวของตำบลฝายหลวงนี้มีศักยภาพและสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมในจำนวนและปริมาณที่มากกว่าเดิมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของของวิระวัฒน์ คามชูและคณะ (2551) พบว่า ชุมชนแต่ละแห่งล้วนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวและถ้าชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากร

การท่องเที่ยวที่มีอยู่ ก็สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนในด้านต่างๆ ละพร้อมจะพัฒนาตนเองถ้าได้รับความรู้และแนวคิดเพื่อการจัดการอย่างถูกต้อง

ผลวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความต้องการด้านการท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายโดยวิธีสุ่มตามสะดวก จำนวน 40 ราย พบว่า ใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 - 30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดใกล้เคียง วัตถุประสงค์การเดินทางมาเพื่อเดินทางมาเยี่ยมชมและมาทัศนศึกษา ความถี่ในการเดินทางเข้ามา 1- 2 ครั้งต่อปี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตำบลฝ่ายหลวงจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวในฝ่ายหลวงหากเปรียบเทียบกับแหล่งอื่นในจังหวัดยังขาดการสนับสนุนเสริมอยู่มาก จึงทำให้นักท่องเที่ยวที่ไม่ค่อยรู้จัก เวลาเข้ามาเที่ยวชมใช้เวลาไม่มากนัก ด้านความต้องการ โครงสร้างด้านพื้นฐานที่จำเป็นในระดับมากทุกปัจจัยแต่ส่วนมากให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบเล็ก ๆ น้อย เช่น เรื่องห้องน้ำ ห้องสุขา การให้บริการเครื่องดื่ม/ร้านอาหารพื้นเมือง เป็นต้น ความต้องการด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในอันดับแรกต้องการด้านการประกอบอาหารพื้นเมืองและด้านการจักสานในระดับมาก ผู้นำชุมชนมีความสามารถพูดภาษากลางในระดับมาก นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยเกี่ยวกับด้านสุขภาพอนามัย มีความต้องการด้านการตลาดเป็นอันดับแรกคือภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแนวทางการพัฒนาตำบลฝ่ายหลวง
การรวมกลุ่มแบบภาคี (Alliances) เป็นการรวมกลุ่มแบบภาคีจะเป็นการร่วมมือกับองค์กรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในตำบลฝ่ายหลวง เพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น และได้ผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น มีการแลกเปลี่ยนและยอมรับแผนการทำงานระหว่างหน่วยงานและองค์กร มีการร่วมมือกันในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต้องให้ความสนใจการบริการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมให้มีความรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิอาภา สุคนธรรัตน์อ้างถึงใน โสธยา หอมชื่น (2553. ออนไลน์) กล่าวว่า การท่องเที่ยวชุมชน (Community based tourism) กำลังเข้ามาในกระแสแรงมากมีการจับมือกันเป็นเครือข่ายของชุมชน เช่น ติล็ดที่สุราษฎร์ธานี และบ้านแม่กำปอง ที่เชียงใหม่ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเมื่อเชื่อมโยงโทรมก็ยังมีพื้นที่ได้ แต่ถ้าวิถีชุมชนเสื่อมลงจะฟื้นฟูยาก และจะทำให้รากและภูมิปัญญาท้องถิ่นหายไป

ทำการตลาดแบบวิธีเข้าถึงลูกค้าเป็นรายบุคคลโดยตรง (Individualized Marketing)
 สภาพและบริบทในพื้นที่ตำบลฝ่ายหลวงมีสภาพและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับหนึ่งซึ่งยังขาดการพัฒนาและการส่งเสริมจากองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาไม่ใช่ นักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ การบริการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว มีรูปแบบตามสภาพเดิมที่ยังขาด

การพัฒนา และในปัจจุบันพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปโดยนิยมจัดการเดินทางกันเอง ดังนั้นกลยุทธ์การตลาดที่สามารถจะกระทำได้ที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันก็คือ การตลาดแบบเข้าถึงลูกค้าเป็นรายบุคคล ซึ่งสามารถกระทำได้โดยการส่งข่าวสารและการบอกต่อโดยบุคคลที่เคยเข้ามาท่องเที่ยวไปยังบุคคลที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และผู้ที่ต้องการซึมซับเอาความเป็นธรรมชาติให้เดินทางเข้ามาเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว อาจอาศัยสื่อที่แต่ละองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างสรรค์ขึ้นมาอาจประกอบด้วย นามบัตรของผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ส่งหรือฝากภาพถ่ายแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามไปยังเพื่อนหรือบุคคลที่รู้จัก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ William Feighery (2010. On-line) พบว่าการรวบรวมการถ่ายรูปที่เก็บไว้ของการท่องเที่ยวซึ่งจัดว่าเป็นลักษณะของผู้บริโภคหรือบุคคลที่ร่วมสมัยและถือว่าสิ่งนี้เป็นวัฒนธรรมจำลองแต่ส่วนมากจะไม่สนใจในวรรณกรรมเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมจำลอง ดังนั้นตัวแทนจัดนำเที่ยวจึงมีการรวบรวมสิ่งเหล่านี้ไว้ให้ตัดสินใจในเนื้อหาสาระเป็นอย่างมากจากภาพถ่ายเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากนี้อาจใช้โปสเตอร์ แผ่นพับ ซีดี เว็บไซต์ บรรจุกิจกรรม ฯลฯ เพื่อเป็นการสร้างการพยายามมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า รักษาความเป็นลูกค้าไว้ตลอดไปด้วยการสร้างสัมพันธ์ภาพที่แนบแน่นต่อเนื่อง

การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยผู้จัดการในชุมชนเองแล้ว ประชาสัมพันธ์ไปตามหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง เริ่มตั้งแต่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนรวมกลุ่มกันที่วัดหรือมีสถานที่เตรียมต้อนรับไว้ แล้วจะนำชมประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญของวัด นำเข้าชมวัฒนธรรมการปลูกบ้านเรือนของชุมชนที่เป็นบ้านไทยแบบโบราณ ระหว่างชมบ้านเรือนก็จัดให้มีตัวแทนในชุมชนบรรยายเรื่องราวต่างๆ ของชาวบ้าน รวมถึงอาชีพดั้งเดิมที่ชาวบ้านยังคงดำรงอยู่ เช่น การทำสวนผลไม้ การทำข้าวแค้นข้าวพันฝัก การทำไม้กวาด การปลูกหอมแดง การแปรรูปผักและผลไม้ และวัฒนธรรมการแต่งกาย เป็นต้น นอกจากนี้ อาจชมศูนย์สาธิตต่างๆ ที่มีในชุมชน แล้วก็จะอธิบายความเป็นมาในการก่อตั้งศูนย์ฯ และบรรยายถึงเรื่องประเพณีความเชื่อของชาวชาวบ้าน เช่น ประเพณีแห่น้ำ ขึ้นโฮง ประเพณีค้ำบุงยา ประเพณีใส่บาตรผิงหนาว ประเพณีบวชต้นไม้วางมือเรื่องผี และเรื่องราวประวัติความเป็นมาของชาวบ้านในเขตตำบลฝายหลวง รวมทั้งอธิบายถึงข้าวของเครื่องใช้ที่สะสมอยู่ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดม่อนอารักษ์ และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดท้องถื่นในช่วงที่มีกลุ่มนักท่องเที่ยวเข้ามาอาจจัดให้มีฝ่ายต้อนรับในชุมชนเตรียมอาหารพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อของชุมชนไว้คอยต้อนรับผู้มาเยือน หลังจากนั้นนำนักท่องเที่ยวไปชมวิถีชีวิตของชาวบ้านซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านในเขตตำบลฝายหลวงมาแต่ครั้งก่อนเก่า ที่เที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเช่น ฝายหลวง ออนุสาวรีย์เจ้าฟ้าฮ่ามกุมาร ประตูลิขิต วัดคอนสตันท์ วัดเจดีย์คีรีวิหาร หอพระไตรกลางน้ำ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดม่อนอารักษ์ และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดฝายหลวง และท้ายสุดอาจนำนักท่องเที่ยวไปทำบุญที่วัดแห่งใดแห่งหนึ่ง ที่ซึ่งทางผู้ประสานงานได้ติดต่อไว้ล่วงหน้าถ้าหากนักท่องเที่ยวต้องการที่จะ

ทำบุญถวายสังฆทาน ก็จะนิมนต์พระสงฆ์เพื่อรับการถวายสังฆทาน ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้ จะใช้เวลาในการท่องเที่ยวประมาณ 3-4 ชั่วโมง หลังจากนั้นนักท่องเที่ยวจึงเดินทางกลับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 บุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรมีการดูแล รักษา และป้องกันการทำลายแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน โบราณวัตถุให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม

1.2 ควรมีการจัดงานประเพณีหรือจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประเพณีและกิจกรรมเหล่านั้นให้คนต่างถิ่นได้รู้จักในบางกิจกรรมอาจเก็บค่าเข้าชม จากนักท่องเที่ยว

1.3 ควรส่งเสริมสินค้า ศิลปและหัตถกรรมพื้นเมืองให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่คนท้องถิ่น

1.4 หน่วยงานพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีการกำหนดนโยบาย วางแผน การบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวในตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความเป็นจริง

1.5 ควรจัดทำคู่มือเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ควรประกอบด้วยหารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว จุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ข้อควรปฏิบัติ และข้อควรระวัง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเพื่อสร้างความพึงพอใจให้มากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนฝายหลวงแบบเจาะลึก เช่น ภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้าน ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม เพื่อให้เกิดการจัดการที่เหมาะสม โดยแนวทางการจัดการที่เชื่อมโยงจากระดับท้องถิ่นสู่สากล